

Factsheet onderzoek

Waar ligt de grens?

Online zijn we constant met elkaar in contact. Zonder er over na te denken en met een scherm tussen ons in, is ook een kwetsende reactie snel geplaatst. Moeten we het altijd met elkaar eens zijn? Zeker niet. Kritische vragen stellen of je mening uiten mag. Maar er is een grens. Wanneer wordt een opmerking een belediging, wanneer gaat een 'grap' te ver en wordt er iemand gekwetst. Kortom; waar ligt de grens? Lees hier de resultaten van het onderzoek naar kwetsend gedrag online.

Wat is kwetsend en schadelijk gedrag online?

“Online gedrag dat, bedoeld of onbedoeld, **schade** veroorzaakt aan een persoon of groep personen en wordt ervaren als **aanstootgevend, kleinerend, schadelijk** of **ongewenst**.”

Wat is het doel van dit onderzoek:

Met dit onderzoek willen we verdiepend inzicht bieden in wat grensoverschrijdend (kwetsend en schadelijk) gedrag online is, hoe vaak het voorkomt en wie dit eigenlijk doet. Ook kijken we naar verschillende groepen in Nederland, in hoeverre speelt leeftijd of je digitale persoonlijkheid hierin een rol.

#hierniet

Meer lezen over de **definitie** en **vormen** van kwetsend gedrag online? [Lees ook het whitepaper.](#)

Wenselijk gedrag is het tegenovergestelde en voldoet vaak tenminste aan drie voorwaarden:

1. Toestemming

Er is van iedereen toestemming, bijvoorbeeld voor het posten van een foto.

2. Vrijwillig

Alle betrokkenen kiezen er vrijwillig voor om iets te doen. Er is geen sprake van manipulatie, druk, straf of beloning.

3. Gelijkwaardige relatie

Alle betrokkenen hebben evenveel macht.

Er is eerder sprake van grensoverschrijdend gedrag wanneer een of meerdere van deze voorwaarden ontbreken.

In dit onderzoek kijken we naar 14 vormen van kwetsend gedrag online:

- Desinformatie
- Doxing
- Shaming
- Cancelen
- Haatzaaien
- Seksisme – discriminatie
- Racisme – discriminatie
- Homofobie - discriminatie
- Bedreigen
- Intimideren
- Cyberpesten
- Trolling
- Wraakporno/shame sexting
- Hacking

Hoe vaak komt kwetsend gedrag online voor?

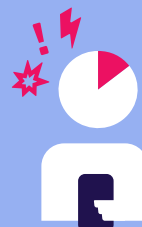
1 op 3 Nederlanders komt minstens maandelijks online kwetsend of schadelijk gedrag online tegen. **Shaming, desinformatie** en **discriminatie** zijn zaken die deze groep vooral tegenkomt.

1 op de 10 Nederlanders komt **maandelijks** strafbare zaken als **doxing** (het delen van persoonsgegevens), **wraakporno** en **hacking** tegen.

Wie plaatst kwetsend gedrag online?

16% van de Nederlanders heeft zich in het afgelopen jaar **weleens schuldig gemaakt** aan kwetsend en schadelijk gedrag.

75% hiervan deed dat **onbewust of per ongeluk**.

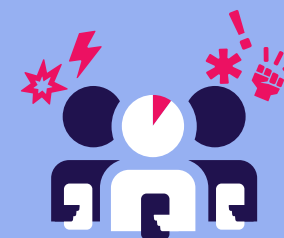
Profiel: vaker man, vaker tussen 16 t/m 24 jaar, vaak in 3 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag), vaak kwetsende berichten in de thema's **cancelen** en **haatzaaien**.

In **90%** van de gevallen komt kwetsend en schadelijk gedrag van **anonieme accounts** of **vreemden**.

10% heeft te maken met online grensoverschrijdend gedrag vanuit **directe omgeving** zoals vrienden, klasgenoten, familie en collega's.

Opvallend:

Mensen die kwetsend gedrag plaatsen en **weten** dat ze de grens van een ander overschrijden, geven aan dat zij **zelf ook** vaker doelwit zijn van kwetsend en schadelijk gedrag online.

Waar ligt de grens bij kwetsend en schadelijk gedrag online?

Een opvallende uitkomst van het onderzoek is het verschil tussen kwetsend gedrag in theorie en voorbeelden uit de praktijk. Sommige definities van kwetsend en schadelijk gedrag worden door meer Nederlanders als grensoverschrijdend ervaren dan concrete voorbeelden van dit gedrag. Een mogelijke verklaring hiervoor is...

Normvervaging

Normvervaging:

“Het concrete gedrag komt **zo vaak voor** in de eigen omgeving, dat het niet meer als erg wordt ervaren. Er treedt een bepaalde mate van **gewenning** op ten aanzien van kwetsend en schadelijk gedrag online.”

Zo zien we in dit onderzoek dat niet alle vormen van kwetsend en schadelijk gedrag online even grensoverschrijdend worden gevonden.

Verschillen tussen generaties:

Gen Z en **Millennials** komen kwetsend en schadelijk gedrag vaker tegen maar vinden de voorbeelden van kwetsend gedrag minder vaak grensoverschrijdend dan andere generaties. Baby-boomers vinden kwetsend gedrag het vaakst grensoverschrijdend.

Digitale persoonlijkheid:

Iemand's houding en gedrag ten aanzien van het digitale domein heeft invloed op waar de grens ligt bij kwetsend gedrag. Digitaal-sociaal georiënteerde persoonlijkheden komen kwetsend gedrag vaker tegen, maar vinden het minder schokkend dan meer privacy/functiegerichte digitale persoonlijkheden. Ook zijn het juist de digitaal-sociaal georiënteerde die vaker actief en inhoudelijk reageren op online grensoverschrijdend gedrag.

Sommige vormen gaan voor bijna iedereen te ver, zoals **Doxing (92%)** en **bedreiging (92%)** maar... andere vormen worden door verschillende groepen verschillend ervaren.

36%

vindt **desinformatie** niet grensoverschrijdend

22%

vindt **haatzaaien** niet grensoverschrijdend

26%

vindt **cancelen** niet grensoverschrijdend

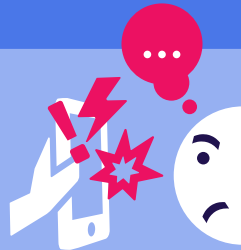
Best heftig hé?

Trek daarom ook een grens tegen kwetsend gedrag en kijk op **hierniet.online**

Wat doen we als we kwetsend en schadelijk gedrag zien?

Meer dan de helft van de Nederlanders wordt boos door online grensoverschrijdend gedrag maar....

15%

voelt **geen emotie meer** bij kwetsend en schadelijk gedrag online. Deze groep komt het vaker tegen en vertoont **vaker zelf** kwetsend en schadelijk gedrag online.

75%

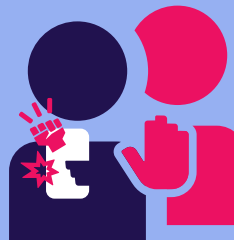
van de Nederlanders maakt **geen melding bij een moderator** bij online grensoverschrijdend gedrag.

1 op 3

Nederlanders gelooft dat online kwetsend gedrag **erbij hoort** en **nooit meer weggaat**.

75%

van de Nederlanders heeft **nog nooit** iemand **gewezen** op online grensoverschrijdend gedrag.

36%

weet niet dat **doxing strafbaar** is en **22%**

weet niet dat **wraakporno** en **hacking strafbaar** zijn.

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek 'Waar ligt de grens?' is in opdracht van Netwerk Mediawijsheid uitgevoerd door onderzoeksbureau Motivaction. De resultaten van het kwantitatieve onderzoek zijn gebaseerd op de antwoorden van 1.093 respondenten van 12 t/m 75 jaar oud. 214 van deze respondenten is tussen de 12 t/m 15 jaar oud. De steekproef van volwassen deelnemers is representatief wat betreft de sociodemografische gegevens: leeftijd, voltooide opleiding, geslacht, regio (Nielsen6) en Mentality. De deelnemende kinderen zijn representatief op leeftijd en geslacht. Hierin zijn geen kenmerken opgenomen zoals geaardheid, ras en etniciteit. Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 16 t/m 28 augustus 2023.

De uitkomsten van dit onderzoek laten zien dat het tijd is om een grens te trekken. Ben jij benieuwd wat jij kan doen tegen online kwetsend gedrag? Kijk op hierniet.online voor informatie en tips.